

VA-INFO

VA-ledningsnett – www.ovalinfo.no – Nr. 3 – Oktober 2015



Øket interesse for

VANNFAG I SKOLENE

Studentene er første prioritet

.....

RIF, Statens Vegvesen, Norsk Vann og Jernbaneverket avholdt i sommer et «Nettverkstreff» der man med utgangspunkt i RIFs ferske rapport om «Rikets Tilstand» diskuterte hvordan forsømt infrastruktur i Norge kan få større fokus og raskere utvikling.



RIFs rapport viser som kjent at spesielt vann- og avløpssektoren har vært forsømt når det gjelder vedlikehold og utbedring gjennom mange år. Undersøkelsene viser ikke tegn til bedring, men tvert om avdekker de en stadig synkende fremtidssikring.

En helt sentral faktor i arbeidet med å få VA-nettverkene på fote igjen, er at det må satses på en bedre rekruttering til studier omkring vannfag.

RIF og deler av skoleverket har nettopp gjennomført en undersøkelse omkring søkningen til infrastrukturfagene, og her har det vært en gledelig utvikling de seneste årene. Stadig flere søker til skoler med vannfag på studieplanen. I øyeblikket utdannes det årlig 30 sivilingeniører i dette faget, mens det faktiske behovet ligger på 40. For å øke tilstrømningen av studenter og gjøre infrastruktur enda mer attraktivt, diskuterte Nettverkstreffet hvordan man kan tilrettelegge bedre for studier til Bachelor- og Mastergrader. For å kunne imøtekomme studentenes behov, må bransjene tilrettelegge læremidler, data og programvare og praktiske oppgaver og det må engasjeres forelesere og gjesteforelesere. Spesielt er det nødvendig å utvikle tilbudene til bachelor-studenter og bransjen mener det trengs 2-3 ganger så mange Bachelor-elever som Master-studenter.

Behovene for ingeniører og andre fagfolk med spisskompetanse vil til enhver tid variere i de ulike bransjene. Det er derfor en nærliggende strategi å satse sterkere på omskolering av bl.a. ingeniører fra oljebransjen for å styrke infrastrukturbransjen på de mest kritiske områdene.

.....

BREV TIL ERNA



Statsministerens kontor
Statsminister Erna Solberg
Postboks 8001 Dep
0030 Oslo

Oslo 07.09.2015

FORNYELSE AV LANDETS VANN- OG AVLØPSNETT

Norges nett for vann og avløp er særdeles utilfredsstillende og grunnet sviktende utbedring og fornyelse blir etterslepet i fornyelsen større for hvert år som går. Dette er påpekt og dokumentert utallige ganger gjennom årene – senest av MEF (Maskinentreprenørenes Forbund) og RIF (Rådgivende Ingeniørers Forening) som betegner situasjonen som uholdbar og kritisk. Se f.eks. RIFs Rikets tilstand om infrastruktur.

Vårt råd – Opplysningsutvalget for VA-ledningsnett OVAL – ønsker å bidra til at landets VA-nett oppgraderes og fornyes. OVAL består av professor Oddvar Lindholm fra Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet NMBU, Rådgivende Ingeniørers Forening, Norske Rørgrossisters Forening, Maskinentreprenørenes Forening og VA Yngre og arbeider løpende med andre aktører innen VA, som for eksempel Folkehelseinstituttet, Norsk Vann, NTNU, Sintef og andre med kompetanse innen fagfeltet.

OVAL har tatt opp de utfordringer VA-nettet står overfor gjentatte ganger med lokale og sentrale politiske organer og vi møter alltid stor forståelse, men vi ser ingen konkrete tiltak som kan avhjelpe situasjonen.

Helse og omsorgsdepartementet (HOD) satte nylig som «Nasjonale mål for vann og helse» at det må skje en fornyelse av vannledningsnett med 2 % per år inntil nettet har fått en akseptabel standard. Tallene for fornyelse av så vel vannledningsnett som avløpsnett gjennom alle senere år viser imidlertid at det i realiteten utbedres ca. 0,5 – 0,6 % per år. Dette tallet er uendret gjennom de siste 10 år og betyr i praksis at landet ikke vil få et akseptabelt VA-nett innen overskuelig fremtid.

OVAL – så vel som største delen av fagmiljøene – mener det er mer enn tvilsomt at den enkelte kommune vil kunne etterkomme HODs ønske om utbedring uten en betydelig innsats fra Statens side. Vårt spørsmål til Regjeringen er: Hvilke planer (herunder bevilgninger) og tiltak ser man for seg at staten kan gjennomføre over den tidsperioden som angis i de nasjonale målene for å sikre at fornyingssetterslepet på vannledning- og avløpsledningsnett stopper?

Vi imøteser svar og vi stiller selvsagt når som helst til møter for å diskutere fremdriften for et forbedret og fornyet VA-nett for bedre å ivareta befolkningens helse og velferd.

For OVAL;

Redaktør Torbjørn Lothe Vik
Boks 6146 Etterstad, 0602 Oslo
Tlf.: 22 72 55 00

Ved trykkstart for Oval Info nr. 3-2015 (primo oktober) har vi ikke fått svar på brevet.

FAKTA OM VA-NETTET:

Kommunalt spillvannsførende avløpsnett er på 36 500 km. Medregnet offentlige overvanns-ledninger er lengden offentlige avløpsledninger ca. 53 000 km. Kommunalt vannett er på ca. 43 800 km. Kommunale vannverk leverte i 2014 ca 478 liter per person og døgn. Virkelig forbruk i husholdninger er ca. 150 liter/person og døgn. Annet forbruk er ca 90 l/p d. Lekkasje og sløsing blir da ca. 238 liter/p d. Fornyelsen av avløpsnett var på ca. 0,62 % i 2014. Fornyelsen av kommunalt drikkevannsnett er i gjennomsnitt for årene 2012-2014 på 0,6 % per år. Ca 1/3 av vannettet ligger i vannverk som praktisk talt ikke har noen fornyelse.

SEKTORLOV – QUO VADIS?

Veien frem til en egen sektorlov for vann- og avløpssektoren er fortsatt lang. Behovet for forenkling er der fortsatt og det har også Stortinget innsett



Elin Riise i Norsk Vann etterlyser en sektorlov for blant annet å regulere kommunenes ansvar for vann- og avløpstjenester.

En av vannbransjens store happenings er Norsk Vanns årskonferanse. Årets utgave ble avholdt i Kristiansand. Konferansens første dag hadde fokus på overordnede faktorer for vann- og avløpsbransjen. I våres vedtok Stortinget – for tredje gang – at det skal utarbeides en egen sektorlov for VA.

Medlem i lovutvalget for overvannsområdet fra Norsk Vann, Elin Riise, kunne ikke avsløre noen konklusjoner ettersom utvalgets utredning ikke er ferdig. Men et status quo er i lengden uholdbart.

- Det er fortsatt behov for mange avklaringer og forenklinger. Kommunenes ansvar for VA-tjenester må avklares bedre. En videreføring av dagens regelverk gjør ikke dette mulig, sier hun.

Overvannshåndtering vil bli enda et område som kommunesektoren må ta større høyde for i årene som kommer, og som får følger for gebyrregelverket. Overvannstiltak må nødvendigvis finansieres, og hvor stor andel gebyrene skal stå for i økonomien i dette, må avklares.

- Det er mange faktorer som må beskrives og defineres i en egen sektorlov, sier Riise, og fortsetter:

- Vi mener det er viktig å få avklaringer om kommuners ansvar for helhetlig planlegging og utbygging, forholdet mellom leverandør og abonnent, ekspropriasjon og ansvarsforhold. En sektorlov, slik vi ser det, må inneholde dette, og si noe om helheten slik at det beskriver sektorens oppdrag og viktighet. Kommunene vil fortsette å eie og drifte anlegg, men staten må være med på å forenkle kommunenes jobb for å sørge for at utbygging av vann- og avløpsanlegg skjer på en hensiktsmessig og helhetlig måte.

På årskonferansen fremla administrerende direktør i Norsk Vann, Toril Hofshagen, siste tilstandsvurdering basert på benchmarking-systemet «bedreVANN». utfordringene i form av vanntap, lekkasjegrad og lav fornyingstakt vedvarer. Selv om Hofshagen mener å spore en bedring fra 2013 til 2014, er utfordringene store.

- Fornyingsstakten er langt under det vi anbefaler (1,2 prosent på vannledningsnettet hvert år, og 1,0 prosent på avløpsnettet innen 2040). Alt avhenger av planer, penger og personell, og at ting tar tid.

DÅRLIGE DATA GIR DÅRLIGE BESLUTNINGER

Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) har de siste fire årene arbeidet med å kartlegge status på VA-arbeidet som gjøres i kommune-Norge. – Behovet for bedre statlig koordinering innen VA, bedre rapportering om status og flere fagfolk til å fylle stillingene må til, sier Tore Larsen.

.....

MEF har siden 2011 arbeidet med et prosjekt som heter «Fokus på VA-Norge». 46 kommuner over hele landet er blitt kartlagt og besøkt for å gi MEF innsikt i det som regnes som medlemsbedriftenes viktigste kundegruppe.

- VA er et av MEF-bedriftenes viktigste markeder. Mer enn 1300 av våre om lag 2000 medlemsbedrifter har VA som et av sine arbeidsområder, og derfor er det viktig å få kunnskap om byggherrene, forklarer Larsen i MEF.

MEF har gjort en del funn i løpet av arbeidet med dette prosjektet. Utover å konstatere at lekkasjegraden er høy og fornyingstakten på ledningsnettet er lav, har MEF funnet at kvaliteten på de data kommunene hvert år innrapporterer til staten, ikke er god nok.

- Det er flere av kommunene som ikke kjenner seg igjen i det tallmaterialet de selv har rapportert inn når vi presenterer det for dem. Og de konkluderer selv at tallene ikke er korrekte. Dårlig kvalitet på slike data gjør at det blir vanskelig å analysere hva som er status ute i kommunene, og det gir et dårligere beslutningsgrunnlag for kommunepolitikerne når de skal vedta langsiktige planer.

Larsen viser også til at kommunene har en lang vei å gå når det gjelder å konkretisere planer og bestillinger i markedet.

- Kommunene må vite hva de ber om og hvorfor. De må helt enkelt øke sin bestillerkompetanse. Ikke bare på grunn av VA, men også fordi anskaffelsesregelverket er komplisert og feil type anlegg kan bli en kostbar affære i det lange løp. De må også gjøre mer for å rekruttere fagpersonell innen VA og få mer kunnskap om egne VA-ledningsnett, sier han.

Staten må også skjære gjennom for å sikre at VA-sektoren har rammebetingelser som hjelper aktørene å gjøre en ordentlig jobb.

- 70 lover og forskrifter, flere departementer, direktorater og etater gjør det uoversiktlig for de som skal bygge ut, eie og drifte VA-anlegg. Forenklingsbehovet er stort, noe kommunene også gir uttrykk for. Vi i MEF mener det er viktig at det innføres en egen sektorlov for vann og avløp, og at det innarbeides minstekrav til kvalitet på VA-ledningsnettet. Staten er regulator, og her har rikspolitikere en jobb å gjøre. Det er også staten som kontrollerer universitets- og høyskolesektoren, og bør vurdere å gi incentiver for å sikre tilstrekkelig rekruttering til VA-sektoren i fremtiden, avslutter Larsen.



Rikspolitikere må skjære gjennom for å sikre VA-sektorens rammebetingelser, mener Tore Larsen, næringspolitisk rådgiver i MEF